

Gelselaar met nazaten Kolkman en laatste boer in dik boek

Arend J. Heideman schrijft na eeuw vervolg op aanstekelijk verhaal van meester H.W. Heuvel

Het Achterhoekse Gelselaar vervult met zijn laatste boer binnen de dorpskom en het nageslacht van boer en zaadhandelaar Jan Harmen Kolkman (1832-1914) een hoofdrol in een dik boek dat op 2 mei verschijnt. Arend J. Heideman, oud-dagbladjournalist en schrijver van historische en cultuurhistorische boeken, schreef het. **dorp** zonder *zwaluwengewelf*, luidt de titel van deze 576 pagina's tellende uitgave van Uitgeverij Fagus uit Aalten.

Dorp zonder zwaluwengewelf bundelt, als het ware in vijf boeken, de verhaallijnen van twee verwante Achterhoekse boerenfamilies. Ze woonden tegenover elkaar aan de Dorpsstraat in ganzendorp Gelselaar, maar zijn zeer uiteenlopende wegen gegaan. Twee overzijden. De ene familie werd gereformeerd en mondde uit in een gezin van negen kinderen, die allen Gelselaar lang geleden al hebben verlaten. De andere familie werd remonstrants. De nu 90-jarige boer Jan Ruiterkamp is de enige nazaat. Arend J. Heideman schreef deze gebundelde vijf delen als vervolg op een aanstekelijke vertelling van een eeuw geleden. Meester H.W. Heuvel, bekend van de klassieker 'Oud-Achterhoeksche Boerenleven', legde de voorgeschiedenis vast. Hij portretteerde zaadhandelaar en (oud-)buurman Jan Harmen Kolkman ondanks een groot verschil van inzicht als 'Een aantrekkelijk type van Achterhoeksche vroomheid'. Hoe ging het verder? vroeg Heideman zich af. In het spoor van Heuvel richtte hij zich ook op de overzijde. Hij verbreedde zijn studie met de geschiedenis van de laatste boer (en schatbewaarder, die boerderij Winkels voor zijn dorp behoudt met een stichting), een tegenhanger. Ook vervlocht hij er zijn en Heuvel's geliefde vogel in. Meest beladen onderwerp van het boek is hoe de maar rond de 700 inwoners tellende gemeenschap zo gespleten raakte rond kerk en school.

Naast verhelderende verhalen staat Heideman's boek boordevol andere wetenswaardigheden. Het informeert over IJsselsteden die dit verafgelegen dorp vorm gaven, boer kiest Bach, sierstoven en litterdoeken, eeuwenoude Bentheimer

waterputten, geveltaal, na vier eeuwen laatste dominee, 'indiakenen' in kerk, politieoptreden tegen een in het openbaar dekkende stier aan de Dorpsstraat en ook over wat in de loop der tijden veranderde en/of verdween: van het oude boerenleven, tradities, fietspaden, Hof van Eden aan kronkelende beek, kinderspelletjes, tot zolders vol veren en stoven, seks en moraal, een gereformeerde die atheïst werd en 'shoppen' bij de Russisch-orthodoxen.

In tal van opzichten is dit boek, vol dichtregels en anekdotes, anders dan andere boeken. Een geestelijk en lichamelijk gehandicapte nazaat, de benjamin van de familie, kreeg één volledig hoofdstuk toebedeeld. Heideman verbindt in zijn boek dorpsgeschiedenis met algemene geschiedenis en het decor van het wereldtoneel. Tot uit Indië, Canada, China en de Noordoostpolder klinkt er een echo in door. Het boek is voor € 29,95 verkrijgbaar in de boekhandel. Voor informatie: www.fagus-uitgeverij.nl.

Foto: 1. Jan Ruiterkamp van boerderij Winkels in Gelselaar en Jan Harmen Kolkman (oud-voorzitter van de vereniging Nederland-China) vervullen hoofdrollen in het boek 'dorp zonder zwaluwengenelf', dat Arend J. Heideman heeft geschreven.

Portretfoto's: Zaadhandelaar Jan Harmen Kolkman en meester Hendrik Willem Heuvel, die deze oud-buurman ondanks een verschil van inzicht een eeuw geleden zeer lovend portretteerde.